

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSA Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi K. P.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu

Apelacyjnego w [...] z dnia 23 czerwca 2004 r.,

z powództwa K. P. i J. P.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "O." w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 3 marca 2006 r.,

zażalenia skarżącej (powódki) K. P.

na zarządzenie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 sierpnia 2005 r.,

uchyla zaskarżone zarządzenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 19 lipca 2005 r. Sąd Apelacyjny, uwzględniając częściowo wniosek powódki o zwolnienie od wpisu od skargi o wznowienie postępowania, zwolnił ją od wpisu w części przekraczającej 300 zł. a w pozostałym zakresie oddalił wniosek.

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 23 sierpnia 2005 r. Przewodniczący Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2002 r., Nr9,poz.88 ze zm.), zwrócił skargę o wznowienie postępowania wobec nie uiszczenia przez powódkę w określonym terminie wpisu sądowego w kwocie 300 zł.

W zażaleniu na powyższe zarządzenie, uzupełnionym pismem z dnia 16 stycznia 2006 r., pełnomocnik powódki, powołując się na art. 380 k.p.c., wnosił o rozpoznanie również nie podlegającego zaskarżeniu postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lipca 2005 r. o odmowie zwolnienia powódki od wpisu w kwocie 300 zł. Stwierdził, że bardzo trudna sytuacja majątkowa powódki, wykazana złożonymi dokumentami, uniemożliwia jej uiszczenie wpisu nawet w kwocie 300 zł., co uzasadniało zwolnienie w całości od wpisu od skargi o wznowienie postępowania. Oddalenie wniosku w tym zakresie doprowadziło do zwrotu skargi, pozbawiając powódkę prawa do sądu. Wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia a także poprzedzającego je postanowienia o odmowie zwolnienia powódki od kosztów i uwzględnienie jej wniosku w tym przedmiocie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopuszczalność odpowiedniego stosowania art. 380 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym budziła kontrowersje. Ostatecznie jednak przeważało stanowisko, iż rozpoznając zażalenie na odrzucenie kasacji, Sąd Najwyższy, na wniosek skarżącego, rozpoznaje również te postanowienia Sądu drugiej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (porównaj między innymi orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2000 r.

I CZ 259/99 niepubl. i z dnia 11 sierpnia 1999 r. I CKN 367/99, OSNC 2000/3/48 oraz uchwałę z dnia 31 maja 2000 r. III CZP 1/00, OSNC 2001/1/1). Taką wykładnię art. 380 k.p.c. należy przyjąć także w odniesieniu do toczącego się przed Sądem Najwyższym postępowania w wyniku zażalenia na zarządzenie przewodniczącego Sądu drugiej instancji o zwrocie skargi o wznowienie postępowania (art. 394(1) § 2 w zw. z art. 398 k.p.c.). Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w takim postępowaniu mogą być zatem, na wniosek skarżącego, także nie zaskarżalne postanowienia sądu drugiej instancji, które miały wpływ na zwrot skargi, w tym postanowienie o odmowie zwolnienia od wpisu sądowego, jeżeli zwrot skargi nastąpił z powodu nie uiszczenia wpisu.

W rozpoznawanej sprawie pełnomocnik skarżącej nie zgłosił w zażaleniu na zarządzenie o zwrocie skargi o wznowienie postępowania wniosku o rozpoznanie także nie zaskarżalnego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lipca 2005 r. oddalającego wniosek powódki o zwolnienie jej od wpisu sądowego od skargi w zakresie kwoty 300 zł. Wniosek taki zgłosił w piśmie procesowym, stanowiącym uzupełnienie zażalenia, złożonym już po upływie terminu do wniesienia zażalenia. Mimo to Sąd Najwyższy uznał zgłoszenie tego wniosku za skuteczne. W postępowaniu zażaleniowym, toczącym się przed Sądem Najwyższym, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu kasacyjnym jedynie te, które zostały wymienione w art. 394(1) § 3 k.p.c. Wskazany przepis nie wymienia art. 398(13) k.p.c., ograniczającego zakres kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym i wprowadzającego zakaz zgłaszania przez stronę nowych faktów, dowodów i wniosków. W tym zakresie zatem, zgodnie z art. 398(21) w zw. z art. 394(1) § 3 k.p.c., w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym mają zastosowanie przepisy o postępowaniu apelacyjnym, które jest postępowaniem merytorycznym, mającym na celu ponowne, całościowe rozpoznanie sprawy i w którym dopuszczalne jest zgłaszanie także po upływie terminu do wniesienia apelacji wniosków i zarzutów jakich strona nie mogła zgłosić w pierwszej instancji. Uznać zatem należy, że w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym skuteczne jest zgłoszenie również w toku tego postępowania, po upływie terminu do wniesienia zażalenia, wniosku o rozpoznanie postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c.

Przechodząc do oceny wskazanego wyżej postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lipca 2005 r. o odmowie zwolnienia powódki od wpisu sądowego w kwocie 300 zł. wskazać trzeba, że rozpoznając wniosek skarżącej o zwolnienie jej w całości od wpisu od skargi o wznowienie postępowania Sąd Apelacyjny dysponował oświadczeniem powódki, z którego wynikało, że jest ona bezrobotna, nie ma prawa do zasiłku, utrzymuje się z zapomogi wypłacanej miesięcznie w kwotach od 170 do 418 zł., posiada samochód z 1991 r. obciążony zastawem, mieszka sama i nie ma nikogo na utrzymaniu. Ponadto w aktach sprawy znajdowały się dowody potwierdzające te fakty, złożone przez powódkę w listopadzie 2004 r., gdy ubiegała się ona skutecznie o zwolnienie od wpisu od kasacji. Sąd Apelacyjny przed wydaniem postanowienia z dnia 19 lipca 2005 r. nie zażądał od skarżącej żadnych dowodów ani dodatkowych wyjaśnień dotyczących jej sytuacji rodzinnej, majątkowej i dochodów, a zatem należy uznać, że złożone przez nią oświadczenie i dowody zgromadzone w sprawie uznał za wystarczające i w pełni obrazujące tę sytuację. Te same dowody i oświadczenie takiej samej treści stały się podstawą zwolnienia powódki w całości od wpisów sądowych w wcześniejszym postanowieniu z dnia 18 listopada 2004 r. (od wpisu od kasacji) i późniejszym z dnia 28 grudnia 2005 r. (od wpisu od zażalenia). W tych okolicznościach trzeba stwierdzić, że brak było jakichkolwiek podstaw do uznania, że w okresie rozpoznawania jej wniosku o zwolnienie od wpisu od skargi o wznowienie postępowania, powódka dysponowała dochodami lub majątkiem, które pozwalały na uiszczenie wpisu od skargi w kwocie 300 zł., bez uszczerbku koniecznego utrzymania. Dowody obrazujące jej sytuację rodzinną, majątkową i dochody wskazywały, że utrzymywała się ona z zapomogi w kwocie około 418 zł i nie miała żadnego majątku, pozwalającego na poniesienie kosztów sądowych. Nie była zatem w stanie, bez uszczerbku koniecznego utrzymania, uiścić wpisu sądowego w kwocie 300 zł., jak bez dostatecznych podstaw przyjął Sąd Apelacyjny, oddalając w tym zakresie jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowienie z dnia 19 lipca 2005 r. naruszało zatem art. 113 § 1 k.p.c., którego przesłanki powódka spełniła, a mimo to Sąd Apelacyjny odmówił zwolnienia jej w całości od wpisu od skargi o wznowienie postępowania.

Naruszenie wskazanego przepisu i wadliwość postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lipca 2000 r. w części oddalającej wniosek o zwolnienie od wpisu sądowego, doprowadziły do wydania zaskarżonego zarządzenia o zwrocie skargi o wznowienie postępowania z powodu nie opłacenia jej w terminie, do czego nie doszłoby przy prawidłowym rozstrzygnięciu wniosku powódki o zwolnienie od wpisu. Nie powstałby wówczas obowiązek uiszczenia wpisu i nie byłoby podstawy do zwrócenia skargi. Rozpoznając postanowienia, o których mowa w art. 380 k.p.c. Sąd odwoławczy nie wydaje odrębnego postanowienia w tym przedmiocie. Ocena o nieprawidłowości postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 19 lipca 2005 r. o odmowie zwolnienia powódki od wpisu od skargi o wznowienie postępowania prowadzi do uchylecia, jako bezpodstawnego, zaskarżonego zarządzenia o zwrocie skargi, które nie zapadłoby, gdyby Sąd Apelacyjny prawidłowo rozstrzygnął wniosek skarżącej o zwolnienie od kosztów sądowych.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398(16) w zw. z art. 394(1) § 3 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.